

DAS BERGISCHE

natuurlijk

TEKST & FOTO'S:
Chris Verduyck

Veertig kilometer ten oosten van Köln ontvouwt zich het natuurpark das Bergische Land, tot tien jaar geleden toeristisch vrij onbekend. Heb je de autoweg eenmaal verlaten, dan kom je in een ander leefritme terecht: een sterk heuvelachtig landschap met uitgestrekte weilanden, afgewisseld met dichte bossen en hier en daar een stuwmeer.

EEN DROOMREGIO OM IN ROND TE TOEREN

Das Bergische

Laat de naam je niet misleiden. Ofschoon het gebied wel degelijk bergachtig is – een e-bike is er geen overbodige luxe – verwijst de naam naar de ‘Grafen von Berg’ die er vanaf de twaalfde eeuw de plak zwaaiden en later zelfs ‘hertog’ op hun naamkaartje mochten schrijven. Wij beperken ons tot een verkenning van de Rheinisch-Bergischer en Oberbergischer Kreis.

Papiermolen Alte Dombach

Als je via Bergisch Gladbach de streek binnenwaait, dan word je meteen aangenaam verrast op het domein van de Papiermühle Alte Dombach, gelegen in een mooi park, geschikt voor een familie-uitstap. Het molenrad draait op volle toeren. Je wordt er ondergedompeld in de wereld en geschiedenis van het papier: de vervaardiging, het gebruik en verbruik van papier door de eeuwen heen. In een arbeiderswoning wordt duidelijk gemaakt hoe families hier vroeger leefden en werkten. Arbeiders mochten er hun eigen moestuin

aanleggen. In het park staan verschillende historische machines opgesteld en er is speelruimte voor kinderen. Informeer zeker naar de gratis rondleidingen, ook speciaal voor de jongelui.

Bergischer Dom

Voor geïnteresseerden verschijnt op 10 km daarvandaan de spits van de Altenberger Dom in Odenthal, die men hier graag de ‘Bergischer Dom’ noemt. Eigenlijk gaat het om de voormalige kloosterkerk van een in 1133 door cisterciënzers gestichte abdij. Het woord dom is evenmin correct. Het is nooit de zetelkerk van een bisschop geweest. Wel konden er in deze gotische parel zowel katholieke missen als protestantse erediensten plaatsvinden.

Bevertalsperre

Verschillende ‘Talsperren’ (stuwdammen) bieden het Bergische landschap een bijzondere aanblik en de toeristen een aangename verpozing. Maar ze zijn er gekomen uit pure economische noodzaak. Zo is de Bevertalsperre

bij Hückeswagen op de eerste plaats gebouwd om het water van de Wupper en zijn zijrivieren onder controle te houden. Water was van levensbelang voor de vele industrieën die zich eind 19de eeuw in het dal van de Wupper vestigden. Een overstroming of watertekort veroorzaakte niet enkel schade, maar had meteen hoge werkloosheid tot gevolg.

De Bevertalsperre is nu een geliefkoosde kampeerplek. Je kan er omheen wandelen of fietsen. Op onze fietstocht vanuit camping Beverblick, volgden we de letter B in een witte kring op een zwarte achtergrond. Over 15 km wandel of fiets je door loof- en naaldbossen, kan je genieten van schitterende uitzichten over het water, steek je de grote dam en enkele kleinere dammen over. Je komt voorbij enkele schilderachtige plekje en je kan uitrusten op een ligweide en pootjebaden, zelfs onder toezicht, althans in het hoogseizoen.

Schloß Hückeswagen

Een bezoek aan de historische Altstadt van Hückeswagen ligt voor de hand. De stad behoorde ooit tot

- 1 Een van de vele mooie uitzichten op het Steinhauerpfad in Lindlar.
- 2 De Marktstraat in Hückeswagen loopt uit op de Sankt Pauluskerk, oorspronkelijk een kloosterkerk die later dienst deed als kapel van het erachter gelegen Schloß.
- 3 Keuze te over in de Papiermühle Alte Dombach of voor elk wat wils.
- 4 Dankzij deze Panarbora-toren in Waldbröl wandel je tussen en vooral boven de boomkruinen; zo kan je nog eens hoge toppen scheren.

het Groothertogdom Berg. Belangrijk is er de Islandstraße die zijn naam ontleent aan het feit dat in barre wintertijden de hellende straat in een ijspiste herschapen wordt. Een andere topper is de Marktstraat met zijn rijke burgerhuizen, de meeste onder 'Denkmalschutz' (monumentenzorg). De lakennijverheid zorgde er voor welvaart. Een aantal gevels is belegd met 'Schiefer' (leisteen) om het houten vakwerk te beschermen. Iets wat enkel rijkelui zich konden veroorloven. De straat kijkt uit op de Sankt Pauluskerk die oorspronkelijk kloosterkerk was en ooit dienstdeed als kapel van het erachter gelegen Schloß. Daar is trouwens nu een heimatmuseum ondergebracht.

Steenrijk Lindlar

We steken door naar het hart van het Hoogbergse Land: Lindlar; zoals beloofd via rustige wegen in een bosrijke omgeving. In Lindlar kan je gratis langparkeren tussen het winkelcentrum REWE en het Amtshaus op de Marktplatz. Het Amtshaus was

vroeger het huis van de burgemeester en Napoleon sloot er in 1795 een vredesverdrag met Oostenrijk. Je vindt er trouwens ook het toeristisch infokantoor, en mocht je de dag wensen te beginnen met een origineel ontbijt, dan kan je terecht in het 200 m verder gelegen cosy Lecker-Kaffee.

In het Freilichtmuseum (openluchtmuseum) raak je moeilijk uitgekeken op de vroegere leef-, woon- en werkcultuur van de boerenbevolking. De inwoners van Lindlar worden ook wel eens 'Besenbinder' (in de streektaal 'Besembenger') genoemd omdat ze bezems maakten wanneer ze tijdens de wintermaanden niet in de steengroeve konden werken. En als één iets welvaart heeft gebracht in het nu moderne Lindlar dan is het wel de noeste arbeid van de vele steenhouders in de steengroeven.

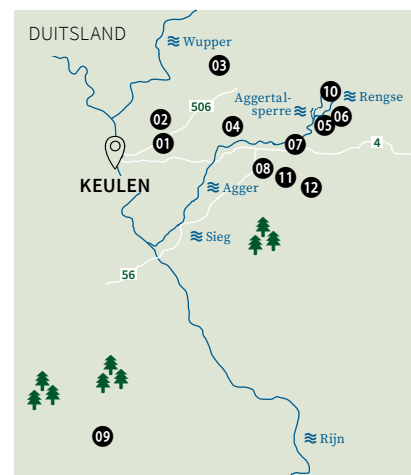
Lindlarer Grauwaske

In het toeristisch infokantoor kan je een gids aanvragen – geen overbodige luxe – voor het Steinhauerpfad dat

naar de Grauwaske Steinbruch (steengroeve) leidt. De 7 km lange lusvormige Steenhouderswandeling begint dicht bij het Amtshaus. Het pad is bewegwijzerd door het cijfer 8 op rode achtergrond en brengt je tot op 350 m hoogte. Eerst kom je nog voorbij aan het vredesmonument (uit 1999) bij de Sankt Severinkerk, de beschermheilige van Lindlar. Bemerkt links boven de vredesduif met olijftak en rechtsboven de beschermende hand van God. Het monument is uit Grauwaske gehouden.

Een smal pad door bos en langs weiden laat je af en toe genieten van schitterende uitzichten. Naarmate je de steengroeve nadert, kom je hier en daar

1 De Aggertalsperre op weg naar Bergneustadt: één van de vele stuwdammen die het Bergische Land rijk is. **2** Waarschuwing in de 'Bonte Kerke' van Lieberhausen: goede en slechte daden worden na de dood op een zielenweegschaal afgewogen. **3** De Alte Poststraße in Numbrecht met sierlijke vakwerkhuisen omzoomd; op het einde lonkt de 1.000-jarige evangelische kerk. **4** Hückeswagen Islandstraße: een gevel bedekt met leisteen ('Schiefer'), dat konden enkel rijkelui zich veroorloven.

01 Bergisch Gladbach	07 Marienhagen
02 Odenthal	08 Marienberghausen
03 Hückeswagen	09 Müllenbach
04 Lindlar	10 Lieberhausen
05 Bergneustadt	11 Nümbrecht
06 Wiedenest	12 Waldbröl

terecht op brede aardewegen, vaak opengereten door zwaar rollend materieel. En dan sta je plots aan de rand van een diepe steengroeve die al meer dan 300 jaar wordt ontgonnen. Hier werd 390 miljoen jaar oud versteend hout gevonden. Het oudste bos ter wereld verdween onder water en door de massale afzetting van kalk ontstond het Grauwacke-sedimentgesteente. De groeve is tien kilometer lang en anderhalve kilometer breed, nu ontgonnen door drie firma's.

Reinoldusstein

Wij hadden het geluk met Stefan Blumberg op stap te kunnen gaan, een ex-steenhouwer die 30 jaar het zware werk in al zijn facetten in de 'Steinbruch' heeft meegemaakt. Met terechte fierheid wist hij te vertellen dat de natuursteen Lindlarer Grauwacke, tot het oudste gesteente ter wereld wordt gerekend, wereldwijd bekend om zijn hardheid. Niet voor niets is hij voorzitter van de meer dan 300 jaar

jonge Steinhauergilde Sankt Reinoldus, de beschermheilige van de steenhouders. De Grauwacke kreeg dan ook de naam Reinoldusstein.

Staan aan de rand van de steengroeve kijken we neer in de diepte waar krachtige machines de tanden zetten in de reusachtige stenen wanden. Dankzij onze gids konden we ook een kijkje nemen in de werkplaatsen waar een diamantzaag zich telkens 3 cm dieper in een blok Grauwacke boort en zo het gesteente in 'plakjes' zaagt die dan tot plaveien worden verwerkt in alle vormen en formaten. Tot onze verbazing zien we er ook jonge vrouwen aan het werk voor wie gelakte nagels zeker geen prioriteit zijn.

Trouwen in Bergneustadt

Op weg van Lindlar naar Bergneustadt kan je alweer genieten van een ander natuurlijk decor. Je komt voorbij aan de Aggertalsperre waar Rengse en Agger samenvloeien. Een van de vele stuwmeren die de menshand in het Bergische Land heeft geschapen.

De historische Altstadt van Bergneustadt staat op een rots 240 m boven de zeespiegel en is volledig beschermd. In de kerk zijn fresco's uit de 18de eeuw te bewonderen en we krijgen een prachtig voorbeeld van een 'Prinzpalstück': altaar,

Voor wandelaars ...

Surf voor een **groot aanbod aan kaarten, apps en folders voor thematische wandelingen**, van 4 tot 13 km en de Bergischer Panoramasteig (244 km in 12 etappen) naar www.bergisches-wanderland.de

... en fietsliefhebbers

Radkarte met thematische fietsknooppuntroutes en de **navigatie-app Quo-Radis** voor smartphone en tablet, in het Bergische Land. Hou rekening met een sterk heuvelachtig landschap. Vlakke wegen zijn een zeldzaamheid.

preekstoel en orgel die één harmonisch geheel vormen.

Het Heimatmuseum dat volledig steunt op vrijwilligerswerk, herbergt het verleden van de stad in al zijn facetten. Op het dienstautootje van de gids die ons rondleidt staat "Kommt ins Museum wenn Ihr Euch 'traut'". 'Sich trauen' betekent zowel 'erop vertrouwen, hoopvol zijn' als '(elkaar ver)trouwen', 'huwen'. Je kan immers in het Heimatmuseum, ieder ogenblik van de dag of nacht je huwelijk laten voltrekken voor één van de drie beëdigde ambtenaren. Onze gids Walter Jordan, die de Altstadt in zijn hart draagt, is er een van. In de Hauptstraße vinden we de Losmundbrunnen waar vrouwen water kwamen halen en daarbij de nieuwsjes van de dag doorvertelden. In de Wallstraße zijn de vakwerkhuisen echte pareltjes. Let op de typisch Bergische groene luiken. Het Heimatmuseum is in een vakwerkhuis uit de 18de eeuw ondergebracht. In de kelder zijn nog de originele tongewelven zichtbaar waar de wintervoorraden opgeslagen werden. Een curiosum is er de unieke verzameling van meer dan 200 brandweerhelmen, van klassieke messinghelm tot hightech, uit alle streken van de wereld, de oudste van 1780. België pronkt er met een exemplaar uit Aubange uit 2008. Een helm met hakenkruis uit Nazi-tijd is er uiterst beveiligd en mag enkel in het museum het daglicht zien.

Bonte Kerken

In de buurt van Bergneustadt ligt Wiedenest dat het startpunt kan zijn van de 'Bonte-Kerken-Tour'. Het staat je natuurlijk vrij de vijf kerken op rij in een rondrit van ongeveer 75 km te bezoeken ofwel er één mee te pikken bij een of andere uitstap. De vier andere

IN BERGNEUSTADT PAST DE KRUISISCHE POSTBRIEFKASTEN IN HET PLATJE.

OP WANDEL IN DE OMGEVING VAN DE BEVERTALSPERRE.

ZO WORDT DE GRAUWACKE
STEINBRUCH IN LINDLAR AL 300 JAAR
GEËXPLOITEERD.

INTERESSANTE WEBSITES

www.dasbergische.de
www.industriemuseum.lvr.de
www.aggerverband.de
www.hueckeswagen.de
www.freilichtmuseum-lindlar.lvr.de
www.stadt-bergneustadt.de
www.heimatmuseum-bergneustadt.de
www.kirche-wiedenest.de
www.marieneide.de
www.lieberhausen.de
www.nuembrecht.de
www.schloss-homburg.de
www.panarbora.de

1 De katholieke Sankt Severinkerk in Lindlar is één groot monument in de plaatselijke Grauwacke-steen. **2** Tentje opslaan aan het Bevertal-stuwmeer. **3** Een zachte vrouwenhand graveert keiharde Grauwacke-steen. **4** Het historische Bergneustadt biedt een schat aan vakwerkhuisen. **5** In het kuuroordpark in Nümbrecht laten de sculpturen van de Säulenbrunnen je mijmeren over het verlangen van ieder mens naar schoonheid, vrijheid en vooruitgang.

bonte kerken tref je in de dorpjes Marienhagen, Marienberghausen, Müllnbach en Lieberhausen. 'Bont' ('Bonte Kerke' is Oberbergischer dialect voor 'Bunte Kirchen') verwijst naar de veelkleurige middeleeuwse muurschilderingen die deze kerken tentoonspreiden. In Wiedenest dateert de Bonte Kerke uit de 11de eeuw. De doopvont is uit 1154.

Het meest voldoende vonden we in de Pfarrkirche van Lieberhausen waar de plafond- en muurschilderingen uit de 15de en 16de eeuw het gaafst en meest sprekend zijn. De uitbeelding van de tien geboden maakt duidelijk waar het in het leven om gaat. Hoed je alvast voor overspel. Verdoemden met of zonder koningskroon, verdwijnen in de muil van het monster. Ook hier een Prinzipalstück.

Tussen de Bonte Kerken van Wiedenest en Lieberhausen ligt Rengser Mühle,

die reeds in een oorkonde uit 1542 vermeld staat. De molen leverde eeuwenlang de nodige kracht voor tal van bedrijven. Nu kan je er Beiers gemütlich tafelen in een uniek kader.

Nümbrecht

Bezoek je de Bonte Kerke Marienberghausen dan moet je beslist Nümbrecht even aandoen. Daar krijg je de kans genieten te kuieren in het Kurortpark. Er is parkeergelegenheid naast het park. De Säulenbrunnen is er het trefpunt bij uitstiek. De beeldengroep van kunstenaar Michael Schwarze symboliseert het verlangen van ieder mens naar schoonheid, vrijheid en vooruitgang. Je wordt als gast verzocht het grasperk te betreden ("Rasen betreten erwünscht!"). Een wandelnetwerk rondom de stad maakt het natuurbeleving volledig.

Nümbrecht zelf mag zich, naast shoppingstad, ook kuuroord noemen omwille van zijn zuiver water en heilzame lucht door de bosrijke omgeving. Sierlijke vakwerkhuisen springen in het oog, onder meer in de Hauptstraße met op het einde de Evangelische Kerk, die zowel vroegromaans als gotische elementen in zich draagt. Uiteindelijk werd ze in de 17de eeuw verbouwd tot barokke 'Schloßkirche' van het Landgoed Homburg. Wil je echter het historisch centrum ontdekken dan moet je naar de achterliggende Alte Poststraße.

Bergischer Kaffeetafel

Van Nümbrecht leidt een wandelweg van anderhalve kilometer naar adellijke tijden in het Schloß Homburg. In het schild van de stad Nümbrecht vind je trouwens de twee torens van het slot Homburg terug. Nu is er een cultuurhistorisch museum in gevestigd

4

HET ORGEL IN DE EVANGELISCHE KERK
 IN BERGNEUSTADT

5

KAMPEREN

BEZOCHTE CAMPINGS

Campingpark im Bergischen Land

Oberbüschem 45
 D-51789 Lindlar
www.mein-campingpark.de
 gps: N 51°4'3.3", O 7°22'53.8"
 open: het hele jaar door
 Kindvriendelijke ecocamping op licht hellend terrein aan het uiteinde van een doodlopende weg, midden in de natuur en dus zonder verkeerslawaaï. Panoramisch uitzicht op het heuvelende landschap 6 km boven Lindlar. Groot terrein voor vaste verblijven ('Dauercamper') en apart grote weide voor 50 tenten. 30 plaatsen van minstens 100 m² voor caravan of zwerfwagen, met wateraansluiting, elektriciteit en afvoer grijs water. Restaurant en speelveld voor kinderen aanwezig. Wandelingen vertrekken aan de camping: wandelfiches aan de receptie verkrijgbaar. Familiale sfeer. Nieuw sanitairgebouw met verhuur van individuele badkamer. Paardrijden op 2 km en georganiseerde activiteiten in het hoogseizoen. Wifi in de nabije toekomst. Er is eveneens een hondenweide en -douche.

Freizeitparadies Beverblick

Wochenendplatz Beverblick 1
 D-42499 Hückeswagen
www.beverblick.de
 gps: N 51°9'8.7", O 7°22'1"
 open: het hele jaar door
 Naast verschillende vaste logiesmogelijkheden, apart een tiental plaatsen voorbehouden voor kampeerwagen of caravan, elk met stroom, water en waterafvoer. Mooi en rustig gelegen en vertrekpunt van fiets- en wandeltochten. Stemmig restaurant met fijne keuken en terras met uitzicht over het Bevertalstuwmeer en vriendelijke, behulpzame service. Familiale sfeer. Geen winkel in de buurt. Verhuur van fietsen, ook e-bikes. Wifi aanwezig.

Campingpark Bever-Talsperre

Käfernberg 6
 D-42499 Hückeswagen
www.ig-bever.de
 gps: N 51°9'5.5", O 7°12'12"
 open: midden maart tot eind oktober
 Hier kampeer je met de tent, prachtig omgeven door water.

MOTORHOMEPLAATSEN

Op de Bergische Ferienrouten-kaart tref je 25 gemeenten met Wohnmobilstellplätze aan. Wij pikken er twee uit:

Am Parkbad

Brionner Straße 1
 D-51789 Lindlar
www.parkbad-lindlar.de
 Twee rustige, maar centraal gelegen camperplaatsen – gratis – aan het zwembad. Stroom en water tegen betaling.

Am Sportplatz Nümbrecht

Gouvieuxstraße
 D-51588 Nümbrecht
 Grindterrein op 200 m stappen van het zwembad. Water en elektriciteit voordrig (betalend). Water voor koffie tap je gratis: 1 keer drukken = ca. 1 à 1,5 l water.

dat de jacht- en riddertijd, de woon- en leefwereld in vroegere eeuwen weer tot leven brengt.

Het zal je opvallen dat ook in Schloß Homburg de Bergischer Kaffeetafel in ere wordt gehouden. Zeg maar een koffie- en kletstafel ontstaan waar mensen graag samenkomen. Daarbij sprak men af dat ieder iets – liefst verschillend – lekkers meebracht. In Nümbrecht en omstreken heet het 'Koffiedrenken met allem dröm on dran': verschillende soorten zuur en zoet brood, gelei, kaas, kwark, wafel met warme kersen, allerlei lekkernijen ... Teveel om op te noemen (en op te eten).

Panarbora

Wie hoge toppen wil scheren, kan tot slot Panarbora niet negeren. Op een vroeger militair oefenterrein in Waldbröl is sinds 2016 het natuurpark Panarbora aangelegd. Dé attractie is een

TOERISTISCHE DIENSTEN

Tourist-Info Lindlar
 Am Marktplatz 1
 D-51789 Lindlar
www.lindlar-touristik.de

Tourist-Info in het Heimatmuseum
 Wallstraße 1
 D-51702 Bergneustadt

40 m hoge toren. Rustig wandelend stijgt je tot boven de kruinen van de bomen. Halfweg kan je het boomtoppenpad inslaan, een wandeling van 1.600 m tussen de kruinen, die ook met rolstoel en kinderwagen toegankelijk is. Er zijn bovendien speciale activiteiten en rondleidingen voor kinderen. Kortom, een belevenis voor het hele gezin in het Hoogbergse Land. Δ